

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Förslag till ägarpolicy för Stockholms läns landsting

Föredragande landstingsråd: Chris Heister

Ärendet

Strategiska utskottets förslag till ägarpolicy för Stockholms läns landsting.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att godkänna förslag till ägarpolicy för Stockholms läns landsting

att uppdra åt landstingets ombud vid bolagsstämmor med berörda aktiebolag att besluta om ägarpolicyn i enlighet med fullmäktiges beslut.

Ägarpolicyn beskriver landstingets grundläggande syn på ägarstyrning i de landstingsägda aktiebolagen. Detaljerad beskrivning framgår av dokumentet ”Bolagsstyrningsprinciper för Stockholms läns landsting”. Ägarstyrningen ska bedrivas så att bästa möjliga förutsättningar skapas för att verksamheterna uppnår fastställda mål och bedrivs i enlighet med lagar och regler.

Bilagor

- 1 Ägarpolicy
- 2 Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

2007-10-08

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 19 december 2007.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 22 januari 2008.

Mp-ledamoten antecknade följande särskilda uttalande:

”I policyn anges att ägarstyrningen främst utövas genom

- Utformning av respektive bolagsordning
- Utarbetande av generella och specifika ägardirektiv som fastställs på respektive bolagsstämma
- Val av styrelseledamöter och deras medverkan i styrelsearbete
- Den löpande dialogen mellan politiker/ägarrepresentanter, styrelsemedlemmar och företagsledningar

De tre första punkterna beskrivs i ägarpolicyn medan den sista om den löpande dialogen inte beskrivs alls. När det gäller styrning är denna punkt vag i sig och utan en mer formaliserad process/dialog blir styrningen vag. Detta förstärks genom att det inte ges någon gemensam styrelseutbildning för valda styrelsemedlemmar. Det behövs även en fördjupad utbildning om landstingets styrning för samtliga politiker och framför allt för landstingsstyrelsen.”

Ärendet och dess beredning

Strategiska utskottet har den 16 oktober 2007, enligt landstingsdirektörens förslag, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att godkänna förslag till ägarpolicy för Stockholms läns landsting (bilaga), att uppdra åt landstingets ombud vid bolagsstämmor med berörda aktiebolag att besluta om ägarpolicyn i enlighet med fullmäktiges beslut.

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 8 oktober 2007 bifogas (bilaga).

Bilagor

Stockholms läns landstings

ÄGARPOLICY

Innehåll

Ägarpolicy – inledning	5
Bolagsstyrningsprinciper för Stockholms läns landsting	9
Generella ägardirektiv för Stockholms läns landsting	21

Ägarpolicy – inledning

Inledning

Stockholms läns landsting, SLL, har som huvuduppgift att se till att alla invånare i länet har tillgång till en väl fungerande hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. I vissa fall bedrivs verksamheten i aktiebolagsform. Syftet med dessa bolag är att bidra till att de landstingskommunala målen nås. Motivet för att driva verksamhet i denna form är bland annat att bolagsformen skapar förutsättningar för tydliga ansvarsområden samt enklare styrning och uppföljning av verksamheten.

I denna ägarpolicy beskrivs översiktligt SLL:s syn på ägarstyrningen i de landstingsägda aktiebolagen och hur denna ska utformas. SLL:s ägarstyrning beskrivs detaljerat i dokumentet ”Bolagsstyrningsprinciper för Stockholms Läns Landsting”.

För delägda bolag är ambitionen att tillämpningen av ägarpolicyn fastställs i avtal med övriga ägare. I tillämpliga delar gäller policyn även för verksamheter som bedrivs i förvaltning med bolagsliknande former.

Ägarstyrningen ska bedrivas så att bästa möjliga förutsättningar skapas för att verksamheterna skall uppnå fastställda mål och bedrivs i enlighet med lagar och regler.

Ägarstyrningen skall bedrivas i enlighet med god sed.

Ägarpolicyn fastställs av landstingsfullmäktige. Landstingsstyrelsen och av dem utsett utskott ansvarar för uppföljning och utveckling av ägarpolicyn.

Ägarrollen i de landstingsägda bolagen utövas av landstingsfullmäktige, landstingsstyrelsen och vissa av dess utskott samt i förekommande fall moderbolags styrelse.

Ägarstyrningen inom SLL utövas främst genom

- utformning av respektive bolagsordning
- utarbetande av generella och specifika ägardirektiv som fastställs på respektive bolagsstämma
- val av styrelseledamöter och deras medverkan i styrelsearbete
- den löpande dialogen mellan politiker/ägarrepresentanter, styrelsemedlemmar och företagsledningar

LS 0710-1046

Ägarstyrningen följs årligen upp av landstingsstyrelsen och ansvarigt utskott.

Ägarstyrning och ägardirektiv skall formars så att respektive styrelses ansvar för verksamheten enligt aktiebolagslagen inte rubbas genom detaljerade föreskrifter. Ett betydande mått av självständighet skall således finnas inom ramen för ägarens principiella riktlinjer.

Landstingsägda aktiebolag är en alternativ driftsform för att driva kommunal verksamhet. Bolagen är en del av landstingets verksamhet där kraven på styrning, insyn och kontroll i princip är desamma som för verksamhet som drivs i förvaltningsform.

Som offentlig verksamhet är det av särskild vikt att bolagen bedriver arbetet med särskild hänsyn till och stor öppenhet kring frågor om etik, miljö, socialt engagemang, personal, etisk mångfald och jämställdhet.

Lagar och ramverk som påverkar ägarstyrningen

Ägandet och drivandet av aktiebolag inom SLL ska följa kommunallagen. Aktiebolagslagens regler gäller i alla delar även för landstingsägda bolag. Därutöver finns också särskilda regler för offentlighet som ska tillämpas för verksamhet som bedrivs i aktiebolag ägda av landsting.

Ägarstyrning

Bolagsstämman är bolagens högsta beslutandeorgan och ett forum för den formella ägarstyrningen. Aktieägare representeras på stämman av ombud. För ombuden ska aktieägare utfärda ombudsinstruktion som innefattar hur ombudet ska rösta på stämman. Om instruktionen omfattar röstning i principiellt viktiga frågor ska instruktionen vara fastställd av landstingsfullmäktige.

På bolagsstämman fastställs de ägardirektiv som ska gälla för bolaget. Stämman ska vara sluten och är en viktig del i dialogen mellan ägare och bolag. De direktiv som fastställs på bolagsstämman kan dels vara generella vilket innebär att de gäller för alla bolag inom SLL, dels kan de vara specifika vilket innebär att de bara gäller för ett visst bolag.

Styrelsen och ledning

Styrelseledamöter utses av landstingsfullmäktige och anmäls på bolagsstämman. SLLs ambition är att styrelseledamöterna ska utses utifrån de enskilda bolagens behov av kompetens. Styrelserna ska ha mångsidig och bredd kompetens, erfarenhet och bakgrund. En jämn könsfördelning eftersträvas.

LS 0710-1046

Landstingsdirektören ansvarar för att nya styrelseledamöter ges introduktion i landstingskoncernens organisation, styrning och verksamheter samt i övrigt den utbildning som krävs för uppdraget.

Det är bolagets styrelse och ledning som ansvarar för att bolaget drivs så att verksamhetens mål uppnås, att den interna styrningen och kontrollen är ändamålsenligt utformad och väl fungerande, att ett kontinuerligt förbättringsarbete bedrivs samt att en aktiv dialog förs med ägaren om verksamhetens utveckling.

Det är styrelseordförandes ansvar att tillse att styrelsens arbete bedrivs effektivt och att styrelsen fullgör sina åtaganden. Styrelseutskott och motsvarande organ med särskilda beslutsbefogenheter ska inte inrättas om inte särskilda skäl föreligger.

Styrelsen ska årligen utvärdera sitt arbete. Styrelsernas arbete utvärderas också årligen av landstingsstyrelsen.

Revision

Bolagets revisorer ska granska räkenskaperna och styrelse och verkställande direktörs förvaltning enligt god revisionssed. Bolagsrevisor utses av bolagsstämman. Lekmannarevisorer ska granska att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt och att bolagets interna kontroll är tillräcklig. Granskningen ska ske enligt god sed för lekmannarevisorer. Lekmannarevisor ska utses av landstingsfullmäktige och anmäls på bolagsstämman.

Extern och intern rapportering samt intern kontroll

Styrelsen ska löpande och årligen rapportera till ägaren hur verksamheten utvecklas. Rapporteringen skall ske på sådant sätt att ägaren löpande är mycket väl informerad om verksamhetens utveckling och eventuella väsentliga problem. Av rapporteringen skall tydligt framgå hur väl ägarens ändamål med verksamheten uppfyllts. Styrelsen ansvarar för att den finansiella rapporteringen internt och externt sker enligt god redovisnings-sed. Styrelsen ansvarar för att bolaget har en god intern kontroll. Styrelsen skall vara väl informerad om hur den interna kontrollen är uppbyggd och årligen utvärdera hur väl den fungerar.

Bolagen ska tillsammans med årsredovisningen avge särskild bolagsstyrningsrapport.

Verkställande direktör och principer för ersättningar

Verkställande direktör (VD) utses och entledigas av styrelsen i respektive bolag. Tillsättning och entledigande ska ske i dialog med ägaren företrädd av landstingsstyrelsens ordförande och landstingsdirektören.

LS 0710-1046

Anställningsavtalet skall följa de principer som beslutats av ägaren.
Fastställande av ersättning till verkställande direktör sker i samråd med ägaren.

Utformning av incitamentsprogram för anställda ska ske i dialog med ägaren.

Bolagsstyrningsprinciper för Stockholms läns landsting

1. Landstinget som ägare och syftet med ägandet

I 3 kap. 16 § kommunallagen anges förutsättningarna för att överlämna landstingskommunala angelägenheter till ett aktiebolag. Bestämmelsen innebär att den verksamhet som överlämnas till bolaget skall falla inom den landstingskommunala kompetensen och att risken för kompetensöverskridande skall vara liten.

Av 3 kap. 17 § kommunallagen följer särskilda krav när landstinget väljer att bedriva verksamhet i ett helägt aktiebolag. Bestämmelsen innebär att det landstingskommunala ändamålet med verksamheten skall anges i bolagsordningens syfte och verksamhetsföremål, att fullmäktige skall utse samtliga styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor samt att fullmäktige skall ges rätt att ta ställning innan bolaget fattar beslut i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

3 kap. 18 § kommunallagen innebär att när landstinget äger bolaget tillsammans med någon annan skall kraven i 17 § tillämpas i en omfattning som är rimlig med hänsyn till ägarförhållandena, verksamhetens art och omfattningen i övrigt.

Oavsett vem som skall utöva ägarrollen har landstingsstyrelsen uppsiktsplikt över bolagssektorn enligt 6 kap. 1 § kommunallagen.

1.1 Allmänt

Stockholms läns landsting (landstinget) äger bolag och driver företagsverksamhet för att förverkliga landstingskommunala ändamål. Verksamheten syftar ytterst till att skapa nytta för landstinget och medborgarna.

Det landstingskommunala ändamålet skall utvecklas i ägardirektiv till bolaget. Det organ i landstinget som utövar ägarrollen och bolagsstyrelsen skall föra en återkommande dialog om ändamålet med verksamheten och hur det skall komma till uttryck.

1.2 Fullmäktiges och övriga organs roller

Nedanstående principer för styrning av landstingsägda bolag skall tillämpas inom landstinget.

Ägarrollen ska utövas av landstingsfullmäktige, landstingsstyrelsen och strategiska utskottet samt produktionsutskottet samt moderbolagens styrelser. Landstingsfullmäktige beslutar alltid i frågor av principiell eller

LS 0710-1046

annan viktig karaktär. Landstingsstyrelsen utövar ägar- och huvudskapsmannafunktionen. Strategiska utskottet bereder frågor om ägarstyrning bl.a. i form av specifika ägardirektiv, undantaget de som bereds av produktionsutskottet, där utskottets uppgift är att utarbeta förslag. Produktionsutskottet utarbetar förslag till specifika ägardirektiv rörande sjukvårdsproduktionen. Moderbolagsstyrelserna ansvarar för de operativa frågorna.

1.3 Delägda bolag

Principerna skall tillämpas i tillämpliga delar i delägda bolag. Vad som är tillämpliga delar skall avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt. I bolag som landstinget äger gemensamt med ett eller flera landsting och / eller en eller flera kommuner eller annan extern ägare skall principerna tillämpas på det sätt som ägarna kommer överens om.

I delägda bolag skall landstinget avtala med övriga aktieägare i ett aktieägaravtal om hur ägandet skall utövas i bolaget.

2. Bolagsstämma

Enligt 7 kap. 1 § aktiebolagslagen utövas aktieägares lagstadgade inflytande i bolaget vid bolagsstämman, som är bolagets högsta beslutande organ. Bolagsstämman öppnas av styrelseordföranden eller den som styrelsen har utsett till att öppna stämman om inte bolagsordningen innehåller annan bestämmelse. Stämman väljer sedan stämмоordförande. Vid bolagsstämman skall protokoll föras; det skall i förekommande fall registreras hos Bolagsverket.

Av 8 kap. 41 § 2 st. aktiebolagslagen följer motsatsvis att bolagets aktieägare endast genom beslut på bolagsstämman kan ge bindande ägardirektiv till bolaget. Enligt kommunallagen skall ägardirektiv till bolaget i frågor av principiell beskaffenhet eller annars större vikt före beslut på bolagsstämman behandlas i landstingsfullmäktige eller, i andra frågor, i landstingsstyrelsen eller moderbolagets styrelse.

Detsamma gäller beträffande instruktion till ägarens ombud på bolagsstämman.

2.1 Bolagsstämmans uppgifter

Bolagsstämman är ett forum för bolagets ägare att utöva formell ägarstyrning. Stämman bör därför ses som ett led i dialogen mellan ägare och bolag. Om landstinget så bestämmer kan stämman också ses som ett forum för dialog med och information till andra intressenter, till exempel förtroendevalda, allmänhet och de som utnyttjar bolagets tjänster.

2.2 Bolagsstämmans genomförande

Bolagsstämman kan genomföras som stämmosammanträde eller som stämman per capsulam. Årsstämman i bolag som bedriver verksamhet skall vara ett stämmosammanträde.

Om bolagsstämman skall genomföras som stämmosammanträde skall 2.3–2.6 tillämpas. Om bolagsstämman skall genomföras som stämman per capsulam skall 2.4 och 2.6 tillämpas.

Om stämman skall genomföras per capsulam skall landstinget bestämma hur information om bolaget till politiker och allmänhet som annars skulle lämnats på stämman skall lämnas.

2.3 Kallelse till ordinarie bolagsstämma

Bolaget skall sträva efter att bolagets aktieägare och andra som har rätt att närvara vid stämman genom kallelsen till bolagsstämman får relevant, tydlig och begriplig information om de ärenden som skall behandlas.

LS 0710-1046

Kallelsen till bolagsstämma och annan information av allmänt intresse om de ärenden som skall behandlas på stämman skall finnas på bolagets hemsida.

2.4 Ägarens ombud på bolagsstämman

Bolagets aktieägare representeras på bolagsstämman av ett ombud som röstar för respektive aktieägars aktier.

Bolagets aktieägare skall utfärda ombudsinstruktion. Instruktionen skall omfatta hur ombudet skall rösta i på stämman förekommande ärenden. Om instruktionen omfattar hur ombudet skall rösta i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars större vikt är rätten att utfärda instruktion förbehållen landstingsfullmäktige.

2.5 Genomförande av stämmosammanträde

Bolagsstämman i de landstingsägda bolagen skall vara slutna och utgöra ett led i dialogen mellan ägaren och bolaget.

2.6 Protokoll från bolagsstämman

Protokollet från stämman skall tillställas aktieägare, styrelseledamöter, revisorer och lekmannarevisorer. Protokoll från senaste ordinarie bolagsstämma och därefter hållen extra bolagsstämma skall återfinnas på bolagets hemsida. Till justeringsman vid bolagsstämman skall utses någon som har rösträtt på stämman.

3. Bolagsstyrelse

3.1 Styrelsens uppgifter

Styrelsen ansvarar enligt 8 kap. 4 § aktiebolagslagen för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter i enlighet med gällande lagar och andra regler som gäller för bolaget.

Styrelsens huvudsakliga uppgifter är att fastställa strategin för bolagets verksamhet, säkerställa att bolaget har en effektiv ledning, följa upp och kontrollera verkställande direktörens förvaltning, se till att landstingsfullmäktige får ta ställning innan beslut fattas i bolaget i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars större vikt samt se till att bolagets aktieägare och omvärld informeras om bolagets utveckling och ekonomiska situation.

Styrelsen skall se till att det finns tillfredsställande kontroll av att bolaget följer de regler som gäller för bolagets verksamhet.

Styrelsen skall fortlöpande följa upp och utvärdera bolagets verksamhet mot landstingets ändamål med verksamheten och de mål och riktlinjer som fastställts samt se till att bolaget har en adekvat strategi för att uppnå dessa mål. Vid behov skall styrelsen inom ramen för ägarens riktlinjer utvärdera och revidera bolagets strategier och mål.

Styrelsen skall se till att kontrollen över bolagets ekonomiska situation är tillfredsställande, att bolagets riskexponering är väl avvägd, att redovisning och finansförvaltning håller hög kvalitet och kontrolleras på ett betryggande sätt samt att bolaget har god intern kontroll. Styrelsen skall se till att erforderliga riktlinjer fastställs för bolagets uppträdande i etiskt hänseende gentemot anställda, kunder, leverantörer och det omgivande samhället i övrigt.

Styrelsen skall diskutera hur uttalanden till allmänhet och massmedia skall göras i bolagets namn.

Styrelsen skall årligen utvärdera sitt eget arbete. Utvärderingen skall minst omfatta om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter, om dess arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning. Om styrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas skall styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till bolagets aktieägare.

Styrelsen skall årligen utvärdera verkställande direktörens insatser, varvid endast styrelseledamöterna skall närvara.

LS 0710-1046

3.2 Tillsättande av styrelse, styrelsens storlek och sammansättning

Styrelseledamöterna i landstingsägda bolag skall utses av landstingsfullmäktige och anmälas på bolagsstämman. I delägda bolag skall landstinget med beaktande av 3 kap. 18 § kommunallagen komma överens med övriga aktieägare om hur styrelseledamöter skall utses.

Styrelsen skall ha en med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingsskede och förhållanden i övrigt ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund i övrigt. En jämn könsfördelning i styrelsen skall eftersträvas.

3.3 Styrelsens ledamöter

En styrelseledamot är syssloman i förhållande till bolaget. Det innebär att ledamoten är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. En styrelseledamot skall alltså verka för att landstingets ändamål med verksamheten så som det kommer till uttryck i bolagsordningen och ägardirektiv förverkligas.

En styrelseledamot skall ha den kunskap om bolagets verksamhet, marknad och omvärldsförutsättningar i övrigt som erfordras för att tillsammans med övriga styrelseledamöter kunna göra i förhållande till företagsledningen självständiga bedömningar av bolagets angelägenheter och konstruktivt bidra till att fullgöra styrelsens uppgifter.

Ny styrelseledamot skall genomgå en introduktionsutbildning om bolaget, dess verksamhet, organisation, marknad m.m. samt den utbildning i övrigt som styrelseordföranden och ledamoten gemensamt finner lämplig för att ledamoten skall kunna fullgöra sitt uppdrag.

3.4 Arbetstagarledamöter eller arbetstagarrepresentanter

Arbetstagarna i ett aktiebolag med minst 25 anställda har rätt att utse styrelseledamöter och suppleanter för dem enligt lagen om styrelserepresentation. Nämnden för styrelserepresentation har beträffande landstingskommunala aktiebolag regelmässigt beviljat undantag från lagens regler. Sådana undantag har dock förenats med villkor i syfte att tillgodose arbetstagarnas intresse av insyn och inflytande. Nämndens praxis har kommit att ligga till grund för överenskommelser mellan bolag och arbetstagarorganisationer om undantag från lagens regler.

Landstinget skall besluta om arbetstagarna i de landstingskommunala bolagen skall utse styrelseledamöter och suppleanter för dem enligt lagen om styrelserepresentation eller om de landstingsägda bolagen skall avtala med arbetstagarorganisationerna om att dessa får utse representanter som inte har rösträtt i styrelsen.

3.5 Styrelsens ordförande

Styrelsens ordförande skall se till att styrelsens arbete bedrivs effektivt och att styrelsen fullgör sina åligganden. Ordföranden skall särskilt:

- organisera och leda styrelsens arbete, uppmuntra en öppen och konstruktiv diskussion i styrelsen i vilken samtliga ledamöter deltar och skapa bästa möjliga förutsättningar för styrelsens arbete,
- se till att styrelsen fortlöpande uppdaterar och fördjupar sina kunskaper om bolaget och dess verksamhet samt i övrigt får den utbildning som krävs för att styrelsearbetet skall kunna bedrivas effektivt,
- upprätthålla kontakt och dialog med bolagets aktieägare i syfte att styrelsen skall känna till ägarnas synpunkter i fråga om bolagets övergripande mål och strategi och andra viktigare frågor,
- ha fortlöpande kontakt med och fungera som diskussionspartner och stöd för bolagets verkställande direktör samt se till att styrelsen utvärderar verkställande direktörens arbete,
- se till att styrelsen erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag,
- kontrollera att styrelsens beslut verkställs, samt
- se till att styrelsen årligen utvärderar sitt arbete.

3.6 Styrelsens arbetsformer

Regler om styrelsens arbete finns i 8 kap. aktiebolagslagen. Styrelsen är ett kollegialt organ där alla ledamöter skall beredas möjlighet att delta i arbetet.

Styrelsen får enligt lag inte besluta i ett ärende, om inte såvitt möjligt samtliga styrelseledamöter har fått ett tillfredsställande underlag för att avgöra ärendet och tid att sätta sig in i underlaget.

Styrelsen skall besluta om arbetsordning och instruktion för verkställande direktören.

När ny styrelse tillsatts skall styrelsen göra en noggrann prövning av samtliga instruktioners relevans och aktualitet. Förnyad prövning skall göras varje år, även om ny styrelse inte tillsatts under året.

Styrelsens lagstadgade instruktioner i form av arbetsordning, instruktion för verkställande direktören samt rapporteringsinstruktion skall vara anpassade till bolagets förhållanden och vara så tydliga, utförliga och konkreta att de kan tjäna som styrdokument för styrelsens arbete. Styrelsen bör inte inrätta styrelseutskott, arbetsutskott eller presidium med särskilda beslutsuppgifter om det inte finns särskilda skäl.

Styrelsen skall sammanträda i den omfattning som erfordras för att hinna behandla de frågor som ankommer på styrelsen. Styrelsens arbete måste vara organiserat så att styrelsen kan ägna tillräcklig tid åt alla viktiga frågor. Den löpande rapporteringen bör vara strukturerad så att uppföljnings- och kontrollfrågorna inte tar större del av styrelsens tid i anspråk än att särskilt de strategiska frågorna kan ägnas den uppmärksamhet de kräver.

Vid styrelsens sammanträden får endast styrelseledamöter, verkställande direktören, styrelsens sekreterare och andra personer som styrelsen beslutar skall ha närvarorätt delta. Om suppleanter för styrelseledamöter har utsetts skall dessa få delta vid styrelsens sammanträden. Vilka personer som har varit närvarande skall antecknas i protokollet från sammanträdet.

Styrelsens ordförande skall efter samråd med verkställande direktören fastställa förslag till dagordning för styrelsens sammanträden samt se till att dessa är väl förberedda och genomförs effektivt.

De beslutsärenden som skall behandlas på styrelsens sammanträden skall anges tydligt i dagordningen för sammanträdet. Beslutsunderlag och förslag till beslut i ett ärende skall ge en saklig, utförlig och relevant belysning av det ärende beslutet gäller. Skriftligt material inför styrelsesammanträde bör normalt tillställas ledamöterna senast en vecka före sammanträdet.

LS 0710-1046

Varje styrelseledamot skall sätta sig in i de ärenden styrelsen har att behandla och föra fram de uppfattningar och göra de ställningstaganden dessa föranleder. Styrelseledamot skall begära den kompletterande information som ledamoten anser nödvändig för att styrelsen skall kunna fatta väl underbyggda beslut.

Styrelsens protokoll skall tydligt återge vilka ärenden som behandlats, vilket underlag som funnits för respektive ärende samt innebörden av de beslut som fattats. Ett färdigt protokoll skall sändas till eller hållas tillgängligt för styrelsens ledamöter senast två veckor efter styrelsensammanträdet.

3.7 Verksamhetsrapportering, finansiell rapportering och internkontroll

Styrelsen ansvarar för såväl årlig som löpande verksamhetsrapportering till bolagets aktieägare. Bolagets aktieägare skall i ägardirektiv klargöra hur rapporteringen skall ske. Den årliga verksamhetsrapporteringen skall innehålla en redovisning av hur väl bolaget uppfyllt ägarens ändamål med verksamheten.

Styrelsen ansvarar för att bolagets finansiella rapportering sker i överensstämmelse med god redovisningssed. Av den finansiella rapporteringen skall framgå på vilket regelverk den grundas.

Styrelsen skall se till att bolaget har god intern kontroll och fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera hur bolagets system för intern kontroll fungerar. Styrelsen skall inför varje år upprätta en plan för internkontrollen i bolaget. Styrelsen skall dokumentera på vilket sätt den säkerställer

- ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande verksamhet i bolaget,
- kvaliteten i rapportering om verksamhet och ekonomi och intern kontroll, samt
- bedömning och uppföljning av bolagets risker.

4. Verkställande direktör

4.1 Verkställande direktörens uppgifter

Verkställande direktören är syssloman i förhållande till bolaget. Det innebär att verkställande direktören är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse.

Verkställande direktören skall alltså verka för att landstingets ändamål med verksamheten så som de kommer till uttryck i bolagsordningen, ägardirektiv och styrelsebeslut förverkligas.

Verkställande direktören skall enligt 8 kap. 29 § aktiebolagslagen sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar samt se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt.

Verkställande direktören ansvarar för att förse styrelsen med den information om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt styrelsen behöver för sitt arbete.

Verkställande direktören skall se till att styrelsen får ett så sakligt, utförligt och relevant informationsunderlag som erfordras för att styrelsen skall kunna fatta väl underbyggda beslut. Verkställande direktören skall se till att styrelsen hålls informerad om utvecklingen av bolagets verksamhet mellan styrelsens sammanträden.

4.2 Tillsättande av verkställande direktör

Styrelsen skall utse och entlediga verkställande direktör efter samråd med ägaren.

4.3 Vice verkställande direktör

Reglerna om verkställande direktör skall i tillämpliga delar gälla också vice verkställande direktör.

5. Revisorer och lekmannarevisorer

5.1 Revisorer

Bolagets revisorer utses på bolagsstämman.

Bolagets revisor skall i den utsträckning som följer av god revisionsred granska räkenskaperna och styrelsens och verkställande direktörens förvaltning.

Bolagsstämman får ge revisorn ett utökat granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordningen eller god revisorsred inklusive god revisionsred.

5.2 Lekmannarevisorer

Lekmannarevisorer i bolag där landstinget direkt eller indirekt äger alla aktier skall utses av landstingsfullmäktige och anmälas på bolagsstämman.

I delägda bolag skall landstinget med beaktande av 3 kap. 18 § kommunallagen komma överens med övriga aktieägare om, och i så fall hur, lekmannarevisorer skall utses.

Bolagets lekmannarevisorer skall i den utsträckning som följer av god sed för lekmannarevisorer granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Bolagsstämman får ge lekmannarevisorn ett utökat granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordningen eller god sed för lekmannarevisorer inklusive god sed för hur allmän granskning skall genomföras.

5.3 Styrelsens relation till revisorer och lekmannarevisorer

Styrelsen skall se till att ändamålsenliga relationer med bolagets revisorer och lekmannarevisorer upprätthålls. Styrelsen skall överväga att en gång varje år sammanträffa med revisorer utan närvaro av någon från företagsledningen. Styrelsen skall dokumentera hur bolaget kommunicerar med bolagets revisorer och lekmannarevisorer.

6. Informationsregler

6.1 Information i bolagsstyrningsrapport

De landstingsägda bolagen skall som komplement till årsredovisningen i särskild bolagsstyrningsrapport lämna följande information:

- Hur styrelsearbetet bedrivits, inkluderande eventuell arbetsfördelning, antal sammanträden, genomsnittlig närvaro, vem som varit sekreterare vid styrelsens sammanträden samt om utvärdering av styrelse och verkställande direktören genomförts.
- Hur den interna kontrollen, både vad gäller uppfyllande av bolagets syfte, av ägaren beslutade verksamhetsmål och finansiell rapportering, är organiserad och hur väl den fungerat under senaste räkenskapsåret.
- Hur bolagets risker bedömts och följts upp.
- Hur bolaget kommunicerar med revisorerna och lekmannarevisorerna.

Generella ägardirektiv för Stockholms läns landsting

De generella ägardirektiven anger vika generella regler som gäller i frågor som ägaren definierat som strategiska.

Mål och ekonomiska krav

Mål och ekonomiska krav för verksamheten fastställs årligen av landstingsfullmäktige. Styrelsen och ledningen i de landstingsägda bolagen ansvarar för att de fastställda målen uppnås inom ramen för de ekonomiska kraven.

Styrelse och ledning ansvarar också för att genomföra övriga uppdrag från landstingsfullmäktige till verksamheten.

Uppföljning och rapportering

Styrelse och ledning ansvarar för att verksamheten följs upp avseende ekonomi, kvalitets-, och produktivitetsutveckling samt de övriga mål och uppdrag som ges av landstingsfullmäktige.

Uppföljningen av verksamheten enligt ovan ska omfatta såväl verkligt utfall som prognoser. Vid större avvikelser mot mål ska orsaker analyseras och handlingsplaner för att korrigera avvikelserna upprättas och följas upp. Rapportering ska ske till ägaren enligt de krav som ägaren specificerar.

Efterlevnad av lagar och policies

Styrelse och ledning ansvarar för

- att verksamheten följer tillämpliga lagar och regler
- att verksamheten följer av ägaren beslutade policies och regler
- att tillse att motsvarande interna riktlinjer och föreskrifter upprättas för bolaget där så är tillämpligt samt arbeta för att de efterlevs
- att efterlevnaden av policies och riktlinjer följs upp och misstänkta eller konstaterade överträdelser rapporteras till ansvarigt utskott

Principiellt viktiga beslut

Beslut av principiell eller annars större vikt ska hänskjutas till landstingsfullmäktige. Det innebär bland annat beslut om köp och försäljning av aktier, bildande av dotterbolag, förändring av aktiekapital, ingående av principiellt viktiga avtal samt principiellt viktiga investeringar och finansieringsfrågor. Det gäller även beslut som kan antas riskera att strida mot intentioner i styrdokument och direktiv.

LS 0710-1046

Samverkan med andra delar av landstinget

För att på ett effektivt sätt fylla de uppgifter landstinget har gentemot länets innevånare krävs att alla enheter samverkar på ett ändamålsenligt sätt och ser till koncernnyttan. Enheterna ska söka bästa möjliga samverkan och är ansvariga för att följa ägarens riktlinjer för samverkan och samarbete.

LS 0710-1046

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Stockholms läns landsting har som huvuduppgift att se till att alla invånare i länet har en väl fungerande hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. I vissa fall bedrivs verksamheterna i aktiebolagsform. Syftet med dessa bolag är att bidra till att de landstingskommunala målen nås. Motivet för att driva verksamheterna i denna form är bland annat att bolagsformen skapar förutsättningar för tydliga ansvarsområden samt enklare styrning och uppföljning.

Förslaget till ägarpolicy beskriver översiktligt Stockholms läns landstings syn på ägarstyrning i de landstingsägda aktiebolagen. För delägda bolag är ambitionen att tillämpningen av ägarpolicy fastställs i avtal med övriga delägare. I tillämpliga delar gäller policyn även för verksamheter som bedrivs i förvaltning med bolagsliknande former.

Ägarpolicy innehåller generella principer för styrningen. Ägarstyrningen beskrivs detaljerat i dokumentet "Bolagsstyrningsprinciper för Stockholms läns landsting". Bolagsstyrningsprinciperna grundas i allt väsentligt på de krav som kommunallagen och aktiebolagslagen ställer på verksamheten. Utformningen av förslaget till bolagsstyrningsprinciper följer Sveriges Kommuner och Landstings beslutade Principer för styrning av kommun- och landstingsägda bolag. Ägarpolicy omfattar även de generella ägardirektiven som anger de regler som definieras som strategiska och kräver en gemensam syn och ett enhetligt agerande.

Förslaget till ägarpolicy med de där ingående dokumenten syftar till att precisera vad som redan gäller och som också tillämpas i verksamheterna. Genom detta förslag kommer det att samlas och bli tydligt för alla verksamheter. I ägarpolicy har bolagens särskilda ansvar som offentlig verksamhet lyfts fram vad gäller öppenhet i frågor om etik, miljö, socialt engagemang, personal, etisk mångfald och jämställdhet. Inom landstinget ska också enligt förslaget en jämn könsfördelning eftersträvas vid tillsättandet av styrelseledamöter. I ägarpolicy har till skillnad från den som nu gäller skrivits in att styrelsen har ett ansvar för att den interna styrningen och kontrollen är ändamålsenligt utformad och väl fungerande.

Delar av förslaget till bolagsstyrningsprinciper finns i den nuvarande ägarpolicy. Förslaget som nu föreligger innehåller i allt väsentligt en sammanställning av de formella regler som bolagen måste följa. Genom sammanställningen har Stockholms läns landsting som ägare förtydligat vikten av att dessa efterlevs.

Nu gällande generella ägardirektiven har skrivits om i förslaget utan att de bärande principerna har förändrats. Några särskilda generella direktiv

LS 0710-1046

föreslås inte för enheter inom sjukvårdssektorn. Principerna i det nu gällande direktiven för sjukvårdenheterna får anses omfattas av de nya generella ägardirektiven.